

WEER EEN DODE DAS OP EEN "STILLE" BINNENWEG

RECENTE VERKEERSSLACHTOFFERS VAN DASSEN IN HET ROERDAL

S. JANSEN & W. JANSEN, Korhoenstraat 12, 6075 BN Herkenbosch

Het voorkomen van de Das (*Meles meles*) in het Roerdal is nogal onbestendig. Dit komt voornamelijk doordat in de jaren zestig de Dassen hier vergast, gestrikt en uitgegraven zijn (mond. med. Meister Verbeek). Verder zijn het landschap en grondgebruik ingrijpend veranderd (HERMANS & DE VEEN, 1979).

Toch probeert de Das het Roerdal steeds weer te bevolken, maar door isolatie (uitbreiding dorpskernen, industrieterrein) en mede door de intensivering van het autoverkeer heeft de populatie zich tot op heden niet goed kunnen herstellen.

In bepaalde streken van Nederland is een krachtig herstel van Dassenpopulaties opgetreden doordat in deze gebieden vele beschermende maatregelen zijn genomen. We zijn ervan overtuigd dat dit herstel in de gemeente Melick en Herkenbosch ook mogelijk is. Daarom dringen we er op aan om ook hier maatregelen te treffen om de Das in het Roerdal te behouden.

VOORKOMEN LANDELIJK; PROVINCIAAL EN LOKAAL

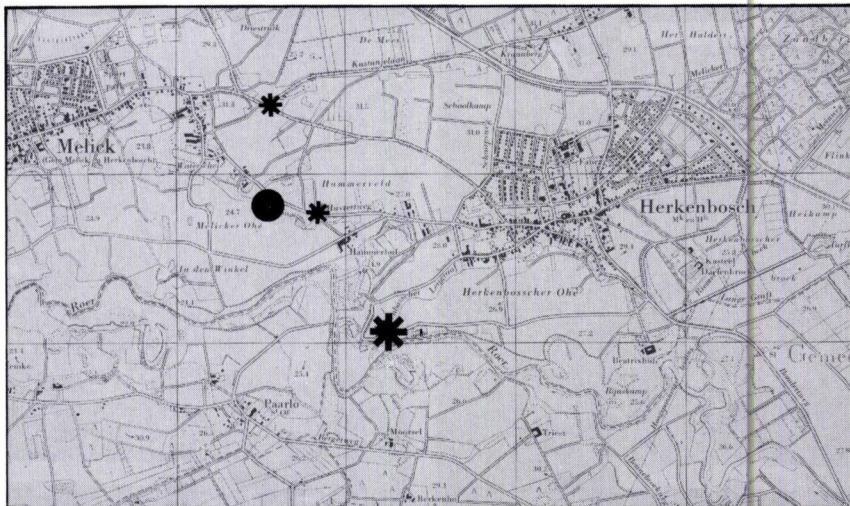
Om de tien jaar wordt er een landelijke Dassen census (inventarisatie) gehouden door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Hierbij worden alle Dassenburchten bekeken en beoordeeld. Bij de inventarisatie in 1990 lijkt de Dassenstand in Nederland zich ten opzichte van 1980 weer enigermate hersteld te hebben. Landelijk gezien is ongeveer het niveau bereikt van 1960 (WIERTZ, 1991). Tijdens de landelijke Dassen census werden ook in Limburg alle bekende locaties bekeken. Hieruit bleek dat de Dassenstand in Limburg er minder rooskleurig uit zag (JANSSEN & JANSSEN, 1991). Dit komt dus niet overeen met de landelijke tendens (WIERTZ, 1991). Dit komt doordat in bepaalde streken in Nederland een krachtig herstel is opgetreden. Echter, de traditioneel sterke Dassen gebieden (Limburg en Noordost-Brabant) blijven nog aanzienlijk (circa 20-30%) beneden het nivo van 1960 liggen (WIERTZ, 1991). Helaas is de Dassenpopulatie in de gemeente Melick c.a. ook achteruit gegaan. Van de dertien bewoonde dassenburchten in

1964 resteren in 1984 nog slechts een tweetal belopen burchten. Mede door verkeersslachtoffers raakten deze in de navolgende periode (1984-1988) eveneens verlaten. Tijdens de Dassen census is ook de burcht in het Hammerbosch (Waterschei) op 17-03-1990 bezocht. Op die datum werd vastgesteld dat de burcht weer bewoond

was en dat zelfs jongen aanwezig waren! De burcht aan de zuidzijde van de Roeroever bij de Triest was ook belopen. Deze spontane hervestiging verdient extra zorg om te voorkomen dat de Das weer verdwijnt tengevolge van het verkeer.

VERKEERSSLACHTOFFERS 1991-1992

Tussen de Dassenburcht en de belangrijkste voedselgebieden liggen een aantal verharde wegen. Deze wegen worden vooral 's nachts door automobilisten als sluiproute gebruikt. Deze wegen moeten de Dassen elke avond minstens twee keer oversteken met als gevolg dat er verkeersslachtoffers vallen. Hieronder worden de recente verkeersslachtoffers onder de Dassen in onze gemeente besproken. Alle verkeersslachtoffers waren adulte Dassen. In figuur 1 zijn de lokaties van de doodgereden Dassen opgenomen. In 1991 werden er twee verkeersslachtoffers gevonden. De eerste Das is dood aangetroffen tussen Melick en Herken-

Figuur 1. Topografische kaart met de enige bewoonde Dassenburcht (●) van het Roerdal. De lokaties waar Dassen in 1991 zijn doodgereden (*) en de doodgereden Das in 1992 (*).

*Figuur 2. Is de Das voor het Roerdal afgeschreven ?
Het lot van de Das ligt in de handen van de verschillende verantwoordelijke instanties.
Foto: S. Jansen, Herkenbosch 21 maart 1992.*

bosch op de splitsing van de Kastanje-
laan (mond. med. Heymans). De twee-
de dode Das werd door ons voor het
houten kruisbeeld in het Hammerbosch
gevonden. De volwassen Das was ge-
heel aan flarden gereden zodat het
geslacht niet kon worden vastgesteld.
In 1992 werd op 21 maart weer een
verkeersslachtoffer gevonden. Deze
volwassen mannelijke Das lag dood
langs de weg in de Herkenboscher
Ohe (fig. 2).

Het moge duidelijk zijn dat niet alle ver-
keersslachtoffers onder Dassen gevon-
den worden. Vaak lopen c.q. kruipen
de aangereden Dassen nog een stuk
voordat ze sterven. Het werkelijke aan-
tal doodgereden Dassen zal zeker
hoger liggen dan het aantal ver-
keersslachtoffers dat gemeld wordt.
Als men een dode Das vindt kan men
dit het beste eerst melden bij de politie
in de gemeente waar het dier gevon-
den is en/of bij de vereniging "Das en
Boom" (telefoon 08895-42294) die
tegenwoordig het landelijke meldpunt
van verkeersslachtoffers is.

WETENSWAARDIGHEDEN

Hier geven we nog enkele literatuurge-
gevens over verkeersslachtoffers onder
Dassen.

Het grootste deel van de aanrijdingen
vond op secundaire wegen plaats op
een afstand van minder dan 2 km van
een bewoonde burcht. De meeste Das-
sen bevonden zich in een goede condi-

tie. Er worden evenveel mannelijke als
vrouwelijke Dassen overreden (sexratio
1:1) en er worden weinig jonge Dassen
dood gereden. Het jaarlijks aantal
aangereden Dassen bleek (statistisch
gesproken) positief gecorreleerd te zijn
aan het weggebruik in Nederland. Het
verkeer heeft dus in belangrijke mate
bijgedragen aan de achteruitgang van
de Das in Nederland. Zonder maatre-
gelen zal ook in de toekomst het ver-
keer een ernstige bedreiging vormen
voor het voortbestaan van de Das (BE-
RENSEN, 1986).

BESPREKING

Vroeger was het lokaal uitsterven van
een Dassenpopulatie niet zo erg, daar
er hervestiging uit andere goede ge-
bieden optrad. Tegenwoordig is de
ecologische infrastructuur vaak zeer
slecht ontwikkeld en is hervestiging
vaak onmogelijk door de geïsoleerde
ligging van de gebieden. De Dassen-
populatie in het Roerdal blijkt een be-
langrijke schakelfunctie te vervullen
voor uitwisseling tussen de Noord- en
Zuidlimburgse Dassenpopulaties (JAN-
SEN & JANSEN, 1991). Toch wordt in
het "Dassenbeschermingsplan Lim-
burg" (HOOGEVEEN, 1989) weinig
aandacht aan het Roerdal besteed.
Daarom hebben we het "Dassenbe-
schermingsplan Roerdal" geschreven
(HEEMKUNDE VERENIGING ROERSTREEK &
ZOOLOGIEENWERKGROEP VAN HET NA-
TUURHISTORISCH GENOOTSCHAP LIMBURG,
1991). In dit beschermingsplan werden
enkele voorstellen gedaan die op korte
termijn gerealiseerd kunnen worden ten
behoefte van de Das. Deze bestaan uit
het afsluiten van bepaalde wegen of
gedeeltelijk afsluiten voor avondver-
keer (fig. 3), burchtbeheer, aanleg van
houtsingels, aanleg van tunnels en
rasters. Dit beschermingsplan is onder
andere verstuurd naar de gemeente
Melick en Herkenbosch. Verder heb-
ben we gemeend om de gemeente-
raad steeds op de hoogte te moeten
houden van doodgereden Dassen in
hun gemeente. Dat er in bepaalde stre-

*Figuur 3. Het afsluiten en/of afsluiten voor nachtverkeer is een goedkope beheersmaatregel
voor de bescherming van Dassen in het Roerdal. Foto : S. Jansen, Gemeente Nederweert,
De Zoom 1990.*

ken in Nederland een krachtig herstel is opgetreden (WIERTZ, 1991) komt doordat in deze gebieden vele beschermende maatregelen (afsluiten wegen, rasters en tunnels, zie figuur 4 en biotoopverbetering (houtwallen)) zijn genomen. Daarom dringen we er op aan om ook in het Roerdal deze maatregelen te treffen om de Dassenpopulatie te behouden en te ontwikkelen.

De uitvoering van het Dassenbeschermingsplan kan mede gefinancierd worden uit aanvullende subsidies via het provinciaal Dassenberaad van Landbouw, Natuur en Openlucht recreatie, Provincie Limburg, Waterschap Roer en Overmaas en de gemeente Melick, Herkenbosch en Vlodrop.

Als allerlaatste middel kan herintroductie misschien uitkomst bieden. Het Roerdal wordt met name in het "Dassenbeschermingsplan Limburg" (HOOGVEEN, 1989) genoemd als gebied dat de hoogste prioriteit heeft voor herintroductie. Maar men moet bedenken dat ook herintroductie vrijwel geen zin heeft als de knelpunten niet worden opgelost. Herintroductie wordt alleen gedaan in gebieden, waar vele voorzieningen zijn getroffen voor de Dassen en die aan alle andere biotoopeisen voldoen. Wij willen met dit artikel duidelijk stellen dat Dassen—beschermende maatregelen niet alleen voor onze gemeente genomen moeten worden, maar dat elke gemeente op zich de verantwoordelijkheid draagt voor het voortbestaan van deze diersoort en dus maatregelen dient te treffen. We zullen U op de hoogte houden als er zowel negatieve als ook positieve ontwikkelingen in het Roerdal op het gebied van de Das zullen zijn.

DANKWOORD

Een woord van dank aan Dhr. M. Heijman, Dhr. J. Leunissen en Dhr. H. Vinke die hun trieste vondsten aan ons doorgaven.

SUMMARY

ROERDAL BADGERS FALL VICTIM TO ROAD TRAFFIC

In 1964, The Roerdal area in central Lim-

Figuur 4. Als de gemeente Melick, Herkenbosch en Vlodrop het bezwaarlijk vindt om wegen af te sluiten voorgegemoetiseerd verkeer, zijn Dassen-tunnels en rasters een duur alternatief. Foto: S. Jansen, Gemeente Roggel, Heibloem 1992.

burg, covering parts of the municipalities of Melick-Herkenbosch and Vlodrop, had 13 inhabited badger sets. In 1984, only 2 sets were still inhabited. After several badgers were killed by road traffic in 1984, these sets were also abandoned. In 1990, badgers returned here, but unfortunately two more were killed in the Roerdal in 1991 (Fig. 1). In March 1992, another badger was killed on a "quiet" country road (Fig 2). Mortality through road traffic is a serious threat to the vulnerable badger population. The local authorities are urged to take immediate structural action, for instance by closing certain roads to night-time traffic (Fig. 3) and by providing badger tunnels (Fig. 4).

LITERATUUR

BERENDSEN, G., 1986. De Das (*Meles meles* L.) als verkeersslachtoffer. Studentenverslag. Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Arnhem.

HEEMKUNDE VERENIGING ROERSTREEK (H.V.R.) & ZOOG-

DIERENWERKGROEP (Z.W.G.), 1991. Dassenbeschermingsplan Roerdal. Herkenbosch, maart 1991.

HERMANS J.T.H. & W. DE VEEN, 1979. Bodem- en vegetatiekundige structuurschets van het uurhok 58-53 en 58-54 in Midden-Limburg. Linne; Privé-publicatie.

HOOGVEEN, Y.R., 1989. Dassenbeschermingsplan Limburg.

I. Knelpuntenanalyse en beschermingsvoorstellen, II Figuren en bijlagen. Roermond; Ministerie van Landbouw en Visserij. Consulentenschap Natuur, Milieu en Faunabeheer Limburg.

JANSEN, S., 1987. Zoogdieren in de Roerstreek (2); De Das (*Meles meles*). De Klepper 19 (1): 16-23.

JANSEN, S., 1992. Dassen herinneringen van Meister Verbeek zijn na 30 jaar weer springlevend. De Klepper 24 (1): 17-19.

JANSEN, S. & W. JANSEN, 1991. De Limburgse Dassenencensus 1990.

Natuurhist. Maandblad 80(12) : 223-229.

JANSEN, S. & W. JANSEN, 1991. De Das in het Roerdal leeft op het randje van uitsterven. Huid en Haar 10 (3).

WIERTZ, J. 1991. De Dassenpopulatie in Nederland 1960-1990. RIN rapport 91/6. Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Leersum.